

Környezetvédelmi
és Vízügyi
Minisztérium

Csomagolás és csomagolási hulladékok Magyarország és az Unió

Magyar Köztársaság

Csomagolási szabályozások (Gyártói felelősség elvén alapulóan)

- **Kiindulás: EU-15, ~1990-ben már ~ 50 millió tonna csomagolási hulladék**
- **(nagyobb térfogat, mint tömegszerinti arány, PET palackok, sokkal szembetűnőbbek, mint pl. az ipari hulladékok)**
- **Tagállami szabályozások alapelve: a csomagolási hulladékokat „el kell téríteni a lerakóktól”.**
- **Prioritások:**
  - hulladék mennyiségének a csökkentése, **prevenció.**
  - **gyártás** során, új nagyobb szilárdságú alapanyagok → könnyebb termékek,
  - **a forgalmazás** alatt → újrahasználható rendszerek
- **Abban az esetben, ha a csomagolás mégis hulladékká válik, mindent meg kell tenni a hasznosítás érdekében. Azonban különbséget kell tenni a „hasznosítás” eltérő formái között.**
- **Leginkább támogatható az „anyagában történő hasznosítás”**
- **Fizikai, mechanikai módszerek → új termékek**
- **kémiai átalakítás → értékes nyersanyagok előállítása**
- **biológiai úton történő lebontás (komposztálás, biometanizáció)**
- **Végül kevésbé támogatható, de még elfogadható az, amikor a hulladék energia tartalmát hasznosítják (RDF készítés, direkt égetés)**

EPR szabályozások: csomagolás, elem és akku, elektronikai készülékek , gépjárművek (termékek és hulladékaik)

- **A gyártók* feladatai (EPR: „kiterjesztett gyártói felelősség” elve):**
-
- **-Termékeik tervezésénél a legjobb fajlagos jellemzőkkel bíró anyagokból kell kiindulniuk minimalizálva a termékek tömegét**
- **-Kerülniük kell toxikus komponensek alkalmazását,**
- **-Ügyelniük kell arra, hogy termékeik hulladékká válásukat követően megfelelően hasznosíthatóak legyenek**
- **-Kötelezés a termékeikből származó hulladékok előírt arányú gyűjtésére/hasznosítására**
- ***Elképzelhető a megosztás... (Shared responsibility)**

- ***Az EPR-n alapuló szabályozási elv (a gyártó felelős a termékeiből származó hulladékok előírt arányú visszagyűjtéséért és hasznosításáért) vezetett az un. „hasznosítást koordináló szervezetek” megalapításához és terjedéséhez, mivel***
- ***a gyártók közül csak igen kevesek voltak képesek a gyűjtési-hasznosítási kötelezés önálló teljesítésére.***
- ***Össze kellett fogniuk, és a közös teljesítés érdekében a hatóságok által bejegyzett, non-profit jellegű „hasznosítást koordináló szervezeteket” alapítottak, amelyeknek hasznosítási díj fizetése fejében átadták a kötelezésüket, az pedig helyettük megszervezte a gyűjtést és hasznosítást.***
- ***A teljesítést a hatóságok ellenőrizik.***
- ***A tagállamokban ma 100-nál több szervezet működik a különböző területeken.***

94/62/EK Irányelv (Azonos megközelítés, EPR elv)

- **Főbb elemek:**
- Megengedett **nehézfém tartalom meghatározása** [max. 100 ppm, Cd, Pb, Hg és Cr (VI)]
- **50%-s átlagos hasznosítási arány** elérése a csomagolási hulladéokra vonatkoztatva. Az unió a hasznosításba beleérti az anyagában történő hasznosítás mellett az energia-visszanyeréses égetést is, gyakorlatilag fele-fele arányban.
- Az anyagában történő hasznosításnál 25-45% között kell teljesíteni, azonban anyag fajtánként is el kell érni egy minimálisan 15%-s mennyiséget.
- **„Áruk szabad mozgása”** alapelv nem sérülhet.
- Az előírtakat 2001-ig kellett teljesíteni (három ország azonban 2005. végéig haladékot kapott. (Görögország, Írország és Portugália, ugyanezt a határidőt kaptuk mi is) **2005. végére teljesítettük**
- **Adatbázis** kötelező előírása
- Ajánlott anyagfajta szerinti **jelölésrendszer** (nem kötelező, de kizárólag ez alkalmazható)
- **Átmeneti mentességek** a műanyag raklapok és rekeszek valamint a csomagolási célokra előállított üvegek nehézfém tartalmával kapcsolatban (meghosszabbítva)
- Új megközelítésű irányelv, 1998-tól csak a **„lényegi követelményeknek”** megfelelő csomagolás mehetett piacra (általános megfogalmazás)

94/62/EK eredményei:

- **Teljesítési határidő: 2001. vége, (kivéve: Portugália, Ír-, és Görögország)**
- **Összesen: 66 millió tonna csomagolási hulladék, EU-15: 165 kg/fő**
- **Franciák és írek: ~200 kg/fő**
- **Görögök és finnek: 90 illetve 80 kg/fő (magyarok 2001 körül ~70kg/fő)**
- **2001. végére: EU-15: 53%, azaz az átlag 50% teljesült**
- **Németek, belgák, osztrákok, svédek: 63-76%**
- **spanyolok, franciák, olaszok, angolok, finnek: 42-47%**
- **~2002. végére:**
- **portugálok, görögök, írek: 27-38%, magyarok: $h > 25\%$ (újrafeldolgozás, jobb, mint a görög...)**

Bizonyos termékekről pl. csomagolóeszközök, gumiabroncsok, hűtőgépek stb. ismert az, hogy hulladékká válásukkor gondokat okoznak. Termékdíj-fizetési kötelezettség: környezetkímélőbb termékek vásárlásának ösztönzése

Céljait tekintve megegyezett az uniós elképzeléssel: eltérés a lerakóktól.

Modern öko-adó, aki hasznosít, mentességet kap

A termékdíjas megoldás segítségével 2002-re 35% körüli átlagos hasznosítást ért el az ország. Az évente képződő csomagolási hulladék mennyisége ekkor 750.000 t körül volt (2007-970.000t)

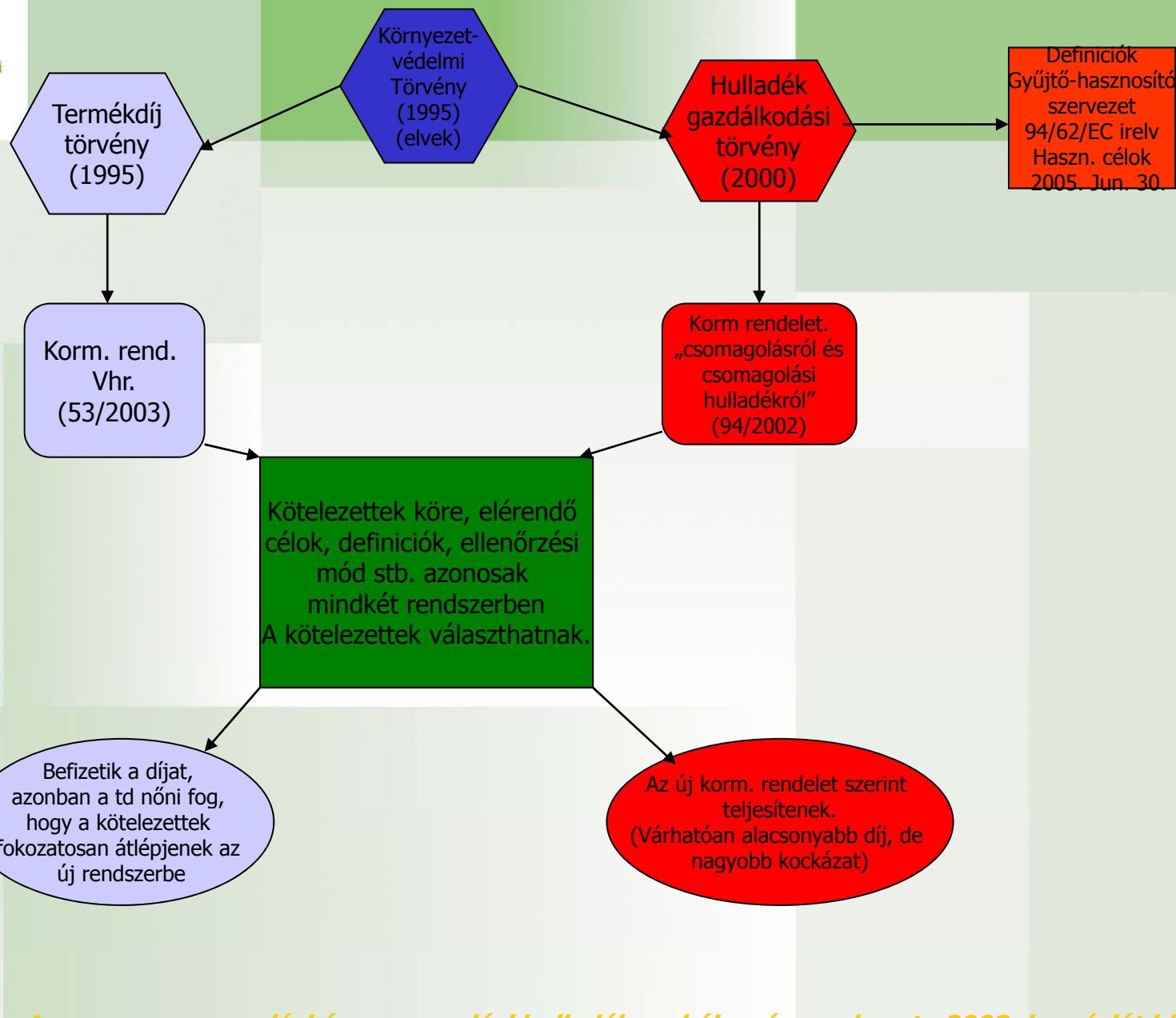
Az anyagában történő hasznosítást tekintve, már 2002-ben elértük az unió által elfogadható „alsó határt” a 25%-t.

Ajánlatos volt kapcsolni az új szabályozáshoz.

- **-A 94/62/EK irányelv jogharmonizációja**
- **-A kötelezettek köre, csomagolási hulladékaik **hasznosítására** (visszavételére, adatszolgáltatásra) a csomagolt termék, áru (azon) első forgalomba hozói kötelezettek („gyártók”), akik ténylegesen döntési helyzetben vannak, mivel ők határozhatják meg azt, hogy termékeiket mibe csomagolják, továbbá az „importőrök”.**
- **-Az a mód, ahogyan teljesíthetik a kötelezettségüket. (pl. belépnek egy koordináló szervezetbe illetve a szervezet létrehozása)**
- **-A csomagolás megengedhető nehézfém tartalma (100 ppm 2004. januárjától) Átmeneti mentesség az üvegekre valamint a műanyag raklapokra és rekeszekre.**
- **-A csomagolással szemben „lényegi követelmények” általános megfogalmazása**
- **-Adatbázis (97/138/EK), adatszolgáltatási kötelezettség és hatósági ellenőrzés**
- **-Azonosítási rendszer (önkéntes)**
- **- Legfontosabb: Létrejöhetnek a koordináló szervezetek [integrált, lépcsőzetesen terjeszkedő, Ökopannon, Ökopack, Ökoferr (ált.) és Cseber (növényvédőszer-csom.), Recyclomed(gyógyszer)]**
- .....
- **Az Országos Hulladékgazdálkodási Terv (OHT) a csomagolási hulladékokkal foglalkozó önálló fejezetet tartalmazott**
- **[OHT, 110/2002. (XII. 12.) Ogy. Határozat]**

A magyar szabályozás vázlata (2003. január 1. után)

- **Kötelezettek azonosak a termékdíjas és a hasznosítási díjas rendszerben**
- **Elsődlegesen mindenki a termékdíj fizetésre van kötelezve, azok akik vagy önállóan teljesítenek vagy átlépnek az új kormányrendelet [94/2002. (V.5.)] által meghatározott hasznosítást koordináló szervezetekbe, így teljesítik a mentességhez szükséges hasznosítási arányt mentesülnek a termékdíj-fizetési kötelezettség alól, akik maradnak azok vállalják az emelt termékdíjakat.**
- **Hajtóerő: a termékdíj magasabb, mint a hasznosítási díj**
- **„European Environmental Agency” tanulmány (2004) megállapítása az uniós megoldások vizsgálatát követően:**
- *Azok a tagországok teljesítenek jól és alacsony költségszinten, amelyek több szabályozó eszköz kombinációját alkalmazzák.*
- *2005-től prevenciót szolgáló elemek, darabalapú díj a kereskedelmi csomagolásoknál.*

„A magyar csomagolási és csomagolási hulladék szabályozás szerkezete 2003. januárját követően”

- **2001. végétől a régi tagállamoknak nem voltak új, kitűzött céljai, ezért megjelent:**
- **2004/12/EK irányelv**
- **2005/20/EK irányelv (teljesítési határidők az újaknak)**

2005/270/EK határozat az adatbázis kialakításáról

- **2005/44/13 Bizottsági Közlemény a lényegi követelményeket tartalmazó „referencia” szabványok elfogadásáról**
- *[Megvalósítás: 94/2002. (V. 5.) Korm. rendelet 2006-s módosításával és a 91/2006. (XII. 26.) GKM rendelettel]*

2004/12/EK és 2005/20/EK irányelvek: Cskr 2006-s módosítása

- A hasznosítás területén a környezetvédelmi szempontból sokkal kedvezőbb **„anyagában történő” hasznosítás** súlyát növelte meg.
- Anyagfajta szerinti minimumok (pl. **papír és üveg 60%, fémek 50%, műanyagok 22,5% és először a fa 15%**) mellett összességében **55%-80%-s anyagában történő hasznosítást** ír elő. (2008. végére).
- Az energetikai hasznosítás visszaszorult, az előírt legalább 60%-s hasznosításból csak 5%-t engedélyez, felső határ viszont nincsen.
- **Az új követelményeket nekünk 2012. végére kell teljesíteni. (2005/20/EK irányelv)**
- A csomagolás fogalmára új, **pontosabb definíció született**, az un. illusztratív példákkal együtt (Ez jelenleg is további kiegészítés alatt van, várhatóan 2010-ben jöhet ki, mint módosítás)
- Egyszerűsített adatbázis: **2005/270/EK határozat (Cskr.)**
- Az un. „lényegi követelményeket tartalmazó közlemény (Cskr és a 91/2006. (XII. 26.) GKM rendelet

- **Csomagolás**
- Édességet tartalmazó doboz
- CD tokot borító fóliaburkolat
- **Nem csomagolás**
- Virágcserep, amelyben a növény teljes élettartamát tölti
- Szerszámosláda
- Filteres tea
- Sajtot bevonó viaszréteg
- Kolbászshéj

- **Csomagolás**, ha a forgalmazás helyén való feltöltésre tervezték és szánták
- Papírból vagy műanyagból készült hordtasak
- Egyszer használatos tányér és pohár
- Háztartási fólia
- Szendvicses zacskó
- Alumínium fólia
- **Nem csomagolás**
- Keverőpálca
- Egyszer használatos evőeszköz

- **Csomagolás**
- Közvetlenül a termékre akasztott vagy arra rögzített címkék
- **Csomagolás része**
- Szempillaecset, amely a tárolóeszköz záró elemének része
- Tapadós címkék, amelyeket más csomagolási tételekhez ragasztottak
- Fűzőkapcsok
- Műanyag védőtokok, hálók
- Adagok mérésére szolgáló eszköz, amely mosó- és tisztítószeres tárolóeszközei záró elemének része